

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Vzděláním k úspěchu bez bariér

Číslo projektu:

CZ.02.3.62/0.0/0.0/16_037/0003942

Přehled změn ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

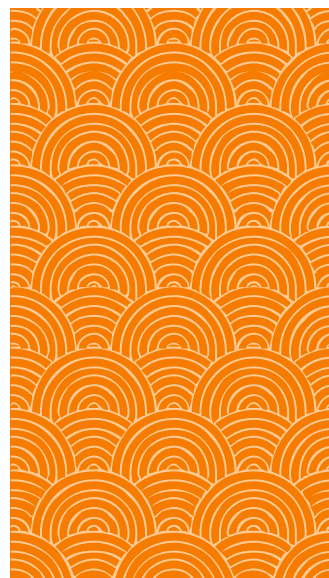
(dle novely vyhlášky č. 27/2016 Sb., o
vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími
potřebami a žáků nadaných)

Mgr. Markéta Menclová

VZDĚLÁVÁNÍ BEZ BAR_ÉR

Obsah

Obsah	2
Úvod.....	3
Individuální vzdělávací plán	3
Asistent pedagoga	3
Postup před a při poskytování podpůrných opatření.....	3
Organizace vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními	5
Vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona	6
Převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální	7
Přezkoumávání podmínek	7
Účinnost změn	7
Užitečné odkazy:.....	8

Úvod

K 1. 1. 2020 nabyla účinnosti vyhláška č. 248/2019 Sb., kterou byla novelizována vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (dále jen „vyhláška“). Dle Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k novele vyhlášky (dále jen „metodický pokyn“) novela vyhlášky upřesňuje pravidla pro využívání podpůrných opatření na základě poznatků z praktického fungování systému, vede ke snížení administrativní zátěže na straně škol a školských poradenských zařízení a zvýšení kvality vzdělávání poskytovaného, dětem, žákům a studentům (dále jen „žák“) se speciálními vzdělávacími potřebami a žákům nadaným. Zpřesnění pravidel nastavuje podmínky společného vzdělávání v souladu s původním záměrem systému podpůrných opatření – pomoci vyrovnat vzdělávací příležitosti všech žáků.

Individuální vzdělávací plán

Individuální vzdělávací plán nově zpracovává škola pouze na základě doporučení školského poradenského zařízení, žádost zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka není potřeba. Školské poradenské zařízení však zpracování individuálního vzdělávacího plánu nedoporučuje, pokud jsou všechny informace podstatné pro vzdělávání žáka uvedeny v doporučení školského poradenského zařízení. Zpracování individuálního vzdělávacího plánu již není uloženo přímo ředitel školy, nýbrž škole jako takové.

Asistent pedagoga

Nově není limitován počet žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině, kterým může asistent pedagoga současně poskytovat podporu při vzdělávání. Je tedy možné více využívat tzv. sdílené asistenty pedagoga.

Zároveň však byla zrušena možnost využití asistenta pedagoga nad rámec poskytovaných podpůrných opatření v případě, že ve třídě, oddělení či studijní skupině počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami s přiznaným podpůrným opatřením druhého až pátého stupně je vyšší než pět.

Postup před a při poskytování podpůrných opatření

O poskytování podpůrných opatření prvního stupně i nadále rozhoduje škola, pro poskytování podpůrných opatření druhého až pátého stupně je nezbytné doporučení školského poradenského zařízení.

V případě, že pro poskytování podpůrných opatření prvního stupně nepostačuje samotné zohlednění individuálních vzdělávacích potřeb žáka při vzdělávání, může škola zpracovat plán pedagogické podpory. Dle původního znění vyhlášky přitom v takové situaci škola musela zpracovat plán

pedagogické podpory. Vzor plánu pedagogické podpory byl uveden v příloze č. 3 vyhlášky, nyní byla příloha č. 3 zrušena.

Nově je možné, aby výsledky vyšetření a posouzení podstatných skutečností jiným odborníkem, které jsou podkladem pro stanovení podpůrných opatření, byly ke dni podání žádosti o poskytnutí poradenské pomoci staré až šest měsíců, když dříve nesměly být tyto dokumenty starší tří měsíců. Dle metodického pokynu byl tento termín prodloužen s ohledem na nedostupnost odborníků a s ohledem na reálné termíny.

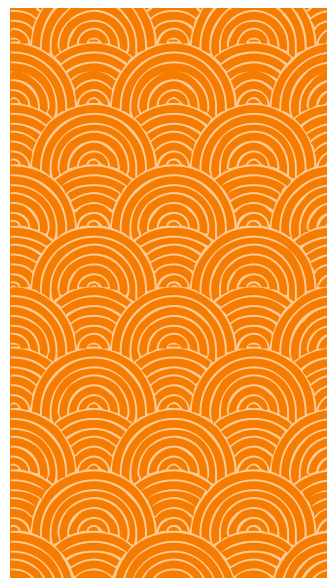
Doba, po kterou je poskytování podpůrného opatření nezbytné, i nadále nemá překračovat dva roky. V odůvodněných případech lze stanovit dobu až čtyři roky. Metodický pokyn přitom uvádí, že *odůvodněnými případy rozumíme situaci, kde nepředpokládáme vývoj speciálních vzdělávacích potřeb žáka.*

Odůvodněné případy se týkají:

- *žáků s postižením trvalého nebo chronického charakteru, u kterých není šance na zlepšení zdravotního stavu, potvrzeno opakovanou diagnostikou ŠPZ, popř. lékařskou zprávou (zrakové postižení, sluchové postižení, tělesné postižení, lehké mentální postižení, středně těžké mentální postižení, těžké a hluboké mentální postižení, autismus),*
- *žáků se zdravotním postižením, bez předpokladu progrese, kompenzované, např. žáků se závažnějšími specifickými poruchami učení a chování, s vadami řeči apod.,*
- *žáků, u kterých jsou nastavená podpůrná opatření vyhodnocena a uznána za funkční. Realizovaná podpora se již osvědčila a je pravděpodobné, že bude dostačující i v dalším období,*
- *žáků zařazených do škol zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona (první doporučení na rok, 3. ročník základní školy [dále ZŠ], při přechodu na II. stupeň ZŠ [6. ročník], při přestupu na střední školu [9., 10. ročník]),*
- *žáků se SVP před přijetím na SŠ a pak zpravidla v 1. a posledním ročníku SŠ – před maturitní nebo závěrečnou zkouškou (1x během studia ve tří letém učebním oboru), termín rediagnostiky stanoví ŠPZ vždy individuálně dle aktuálních potřeb žáka,*
- *žáků, kteří mají doporučena podpůrná opatření bez normované finanční náročnosti.*

Zákonný zástupce nebo zletilý klient má v případě změny vzdělávacích potřeb žáka, v době platnosti doporučení, možnost požádat o přehodnocení poskytovaných podpůrných opatření.

Nové doporučení lze vydat před vypršením stanovené doby, pouze pokud došlo ke změně vzdělávacích potřeb žáka nebo potřebě změny doporučeného podpůrného opatření. Pro určité období lze vydat pouze jedno doporučení, což neplatí v případě, kdy je vzhledem k více druhům

znevýhodnění žáka uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona¹ nezbytné vydání doporučení různými školskými poradenskými zařízeními s ohledem na jejich zaměření nebo je-li žákovi souběžně poskytováno vzdělávání nebo školské služby ve více školách.

I nadále platí, že škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením, žákem a zákonným zástupcem žáka průběžně vyhodnocuje poskytování podpůrného opatření. Školské poradenské zařízení hodnotí poskytování podpůrných opatření v podobě využití asistenta pedagoga, dalšího pedagogického pracovníka, tlumočnicka českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící nebo možnosti působení osob poskytujících žákovi po dobu jeho pobytu ve škole podporu podle jiných právních předpisů, a to nejdéle ve lhůtě jednoho roku od vydání doporučení. U ostatních podpůrných opatření tak školské poradenské zařízení činí ve lhůtě přiměřené povaze speciálních vzdělávacích potřeb a době platnosti doporučení.

Organizace vzdělávání žáků s přiznanými podpůrnými opatřeními

Nově je omezen počet pedagogických pracovníků vykonávající přímou pedagogickou činnost ve třídách, odděleních a studijních skupinách na tři, když původně tak mohli činit až čtyři pedagogičtí pracovníci. Opět se zde projevuje snaha o větší využití tzv. sdílených asistentů pedagoga.

¹ Pro děti, žáky a studenty s mentálním, tělesným, zrakovým nebo sluchovým postižením, závažnými vadami řeči, závažnými vývojovými poruchami učení, závažnými vývojovými poruchami chování, souběžným postižením více vadami nebo autismem lze zřizovat školy nebo ve školách třídy, oddělení a studijní skupiny. Zařadit do takové třídy, studijní skupiny nebo oddělení nebo přijmout do takové školy lze pouze dítě, žáka nebo studenta uvedené ve větě první, shledá-li školské poradenské zařízení, že vzhledem k povaze speciálních vzdělávacích potřeb dítěte, žáka nebo studenta nebo k průběhu a výsledkům dosavadního poskytování podpůrných opatření by samotná podpůrná opatření podle odstavce 2 nepostačovala k naplňování jeho vzdělávacích možností a k uplatnění jeho práva na vzdělávání. Podmínkou pro zařazení je písemná žádost zletilého žáka nebo studenta nebo zákonného zástupce dítěte nebo žáka, doporučení školského poradenského zařízení a soulad tohoto postupu se zájmem dítěte, žáka nebo studenta.

Vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona

Bylo odstraněno ustanovení, které upřednostňovalo vzdělávání žáků uvedených v § 16 odst. 9 školského zákona v „běžné“ škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině.

Vyhláška zároveň nově vyžaduje, aby žádost zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka o vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona byla v písemné formě.

Doporučení školského poradenského zařízení ke vzdělávání žáka ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona je platné po dobu v něm stanovenou, nejvýše po dobu dvou let, přičemž v odůvodněných případech lze stanovit platnost až čtyři roky. Dle metodického pokynu se odůvodněné případy, kdy lze stanovit platnost doporučení až čtyři roky, zpravidla týkají:

- žáků s postižením trvalého nebo chronického charakteru, kde není šance na zlepšení zdravotního stavu, potvrzeno opakovanou diagnostikou (zrakové postižení, sluchové postižení, tělesné postižení, středně těžké mentální postižení, těžké a hluboké mentální postižení, autismus,
- žáků s postižením, které je stabilizované, bez progrese, kompenzované, např. žáků se závažnějšími specifickými poruchami učení a chování, s vadami řeči apod.,
- žáků, u kterých jsou nastavená podpůrná opatření vyhodnocena a uznána za funkční. Realizovaná podpora se již osvědčila a je pravděpodobné, že bude dostačující i v dalším období,
- žáků zařazených do škol zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona (první vyhodnocení po 1 roce, následně 3. ročník ZŠ, při přechodu na II. stupeň ZŠ [6. ročník], při přestupu na SŠ [9., 10. ročník]). Nebo dítě vřazené do 3. ročníku – platnost doporučení 1 rok, kontrola ve 4. ročníku a následně v 6. a 8. ročníku.
- žáků se SVP před přijetím na SŠ a pak zpravidla v 1. a posledním ročníku SŠ – před maturitní nebo závěrečnou zkouškou, termín rediagnostiky stanoví ŠPZ vždy individuálně dle aktuálních potřeb žáka,
- žáků, u kterých nejsou doporučena podpůrná opatření s normovanou finanční náročností,
- žáků, u kterých bylo již opakovaně diagnostikováno lehké mentální postižení, autismus, středně těžké, těžké a hluboké mentální postižení, případně kombinované vady.

Zákonný zástupce nebo zletilý klient má v případě změny vzdělávacích potřeb žáka, v době platnosti doporučení, možnost požádat o přehodnocení poskytovaných podpůrných opatření.

Převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální

Doporučení školského poradenského zařízení k převedení žáka do vzdělávacího programu základní školy speciální je platné po dobu v něm stanovenou, nejvýše po dobu dvou let, přičemž v odůvodněných případech lze stanovit platnost až čtyři roky. Dle metodického pokynu se odůvodněné případy, kdy lze stanovit platnost doporučení až čtyři roky, zpravidla týkají:

- *žáků, kteří byli převedeni do vzdělávacího programu základní školy speciální – vyhodnocení po 1 roce. Pokud je vyhodnoceno, že je zařazení vyhovující, správnost byla potvrzena vyšetřením, pak nejdéle po dobu 4 let (při přestupu na II. stupeň ZŠ, při přestupu na Praktickou školu),*
- *žáků 4., 5. stupně, diagnóza je bez předpokladu progresu, návrat do vzdělávacího programu ZŠ není možný.*

Zákonný zástupce nebo zletilý klient má v případě změny vzdělávacích potřeb žáka, v době platnosti doporučení, možnost požádat o přehodnocení poskytovaných podpůrných opatření.

Přezkoumávání podmínek

Školské poradenské zařízení vyhodnocuje, zda vzdělávání ve škole, třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené podle § 16 odst. 9 školského zákona nebo vzdělávání podle vzdělávacího programu základní školy speciální odpovídá speciálním vzdělávacím potřebám žáka. Vyhodnocení se provádí nejpozději do jednoho roku po zařazení nebo převedení žáka; další vyhodnocení se provádí nejpozději do dvou let od předešlého vyhodnocení, přičemž v odůvodněných případech lze vyhodnocení provést až do čtyř let od předešlého vyhodnocení. Dle metodického pokynu se odůvodněné případy, kdy lze stanovit platnost doporučení až čtyři roky, zpravidla týkají

- *žáků zařazených do škol zřízených dle § 16 odst. 9 školského zákona (první vyhodnocení po roce, 3. ročník ZŠ, při přechodu na II. stupeň ZŠ [6. ročník], při přestupu na SŠ [9., 10. ročník]).*

Zákonný zástupce nebo zletilý klient má v případě změny vzdělávacích potřeb, v době platnosti doporučení, možnost požádat o přehodnocení poskytovaných podpůrných opatření.

Účinnost změn

Jak již bylo v úvodu zmíněno, novela vyhlášky je účinná od 1. 1. 2020. Pokud však bylo vydáno doporučení k poskytování podpůrného opatření přede dnem 1. 1. 2020, řídí se poskytování takového podpůrného opatření a jeho normovaná finanční náročnost původním zněním vyhlášky. Stejně tak pokud je ve třídě, oddělení nebo studijní skupině vzděláván žák, pro něhož bylo vydáno doporučení spočívající v podpoře asistentem pedagoga, učitelem nebo dalším

pedagogickým pracovníkem přede dnem nabytí účinnosti novely, mohou vykonávat pedagogickou činnost souběžně nejvýše čtyři pedagogičtí pracovníci, a to až do skončení platnosti tohoto doporučení.

Závěrem je vhodné zmínit, že vyhláškou č. 196/2019 Sb., byla dále změněna s účinností od 1. 1. 2020 příloha č. 1 vyhlášky č. 27/2016 Sb., která obsahuje přehled podpůrných opatření.

Užitečné odkazy:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/spolecne-vzdelavani-1>

<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaska-c-27-2016-sb-o-vzdelavani-zaku-se-specialnimi-2>

Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1. 1. 2020

Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění účinném od 1. 1. 2020

